

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અવતાર સિંહ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ગુરદિયાલ સિંહ અને અન્ય

૪ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૬

[એસ.બી.સિંહા અને માર્કન્ડે કાત્જુ , જેજે.]

પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨:

કલમ ૫૮-જમીનની પ્રકૃતિ અંગે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ દાવો, તેમના દ્વારા દાવો કરાયેલી જમીન જાહેર જમીન હતી તેવું સ્વીકારવું-અપીલ અધિકારી એ તારણ પર પહોંચ્યા કે જમીન અપીલકર્તાની ખાનગી મિલકત નથી અને ઉચ્ચ અદાલતે તે જમીનને સમર્થન આપ્યું, અપીલકર્તાને તેમના પોતાના દાવામાં દાખલ કરવાને ધ્યાનમાં રાખીને, ન માંગવામાં આવેલા તથ્યોના તારણોમાં દખલગીરી.

આ વિવાદ અપીલકર્તાઓના ગૃહની ઉત્તરમાં અને પ્રતિવાદીઓના ગૃહની પશ્ચિમમાં આવેલી દાવાની જમીન સાથે સંબંધિત છે. પ્રતિવાદીઓએ કાયમી અને ફરજિયાત મનાઈ હુકમ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો જ્યારે અપીલકર્તાઓએ પ્રતિવાદીને દાવાની જમીનમાંથી દખલ કરવા અથવા બેદખલ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકતા કાયમી મનાઈ હુકમ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદીનો દાવો ફગાવી દીધો હતો અને અપીલકર્તાઓના દાવાને ચુકાદો આપ્યો હતો કે અપીલકર્તાઓએ દાવો કરેલી જમીન પર તેમનો હક સાબિત કર્યો છે અને આમ જાહેર જમીન પર અતિક્રમણ કર્યું નથી. અપીલીય અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે મુકદ્દમાની જમીન જાહેર શેરીનો ભાગ છે અને અપીલકર્તાઓ તે સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કે તેમણે તેમાં કોઈ અધિકાર, હક અને વ્યાજ મેળવ્યું છે. ઉચ્ચ અદાલતે અપીલ અધિકારીના તારણોને સમર્થન આપ્યું હતું. તેથી આ અપીલ કરવામાં આવેલ છે.

અરજીઓ ફગાવી દેતા કોર્ટે

ઠેરવ્યું કે, ૧. અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવામાં તેમના દ્વારા સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો કે જે જમીન પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો તે શામલાત દેહ હતી. જમીનની પ્રકૃતિ 'શામલાત દેહ' હોવાથી, નિર્વિવાદપણે તે ખાનગી મિલકત ન હોઈ શકે. દાવાની જમીનની સરહદો પરથી પણ એવું લાગે છે

કે તેની એક બાજુ શામ લાટ દેહ જમીન છે અને બે બાજુએ કાચો માર્ગ છે.જાહેર શેરીના અન્ય તમામ લક્ષણો, દા. ત. વીજળીના તારને નીચે મૂકવા, મળી આવ્યા હતા.[૩૬-૮]

૨.૧.સ્વીકાર શ્રેષ્ઠ પુરાવા બનાવે છે.એવું હોઈ શકે છે કે પ્રવેશ કોઈ શીર્ષક બનાવતો નથી, પરંતુ જમીનની પ્રકૃતિ પ્રવેશનો વિષય બની શકે છે.પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૫૮ જણાવે છે કે સ્વીકારવામાં આવેલી બાબતોને સાબિત કરવાની જરૂર નથી.[૩૬-ડી-ઈ]

૨.૨.એવું હોઈ શકે છે કે તેમના દાવામાં પ્રતિવાદીઓએ રાજ્ય અથવા સ્થાનિક સત્તાવાળાઓ પાસેથી તે જમીન જાહેર શેરી હોવાનું દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ્સ માગ્યા ન હતા, પરંતુ અપીલકર્તાઓના સાક્ષીઓએ તેમના પોતાના દાવામાં આ હકીકત સ્વીકારી છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવેલા હકીકતના તારણોમાં દખલ કરવાની જરૂર નથી.[૩૬-ઈ-એફ]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૨૦૦૬ની સિવિલ અપીલ નંબર ૫૬૫૪.

આર. એસ. એ. નંબર ૪૪૦૦/૨૦૦૨ માં ચંદીગઢ ખાતે પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૩૦.૧૧.૨૦૦૪ ના અંતિમ ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે સુશ્રી શિખા રે, એસ. કે. પબ્લી અને એસ. કે. સભરવાલ.

પ્રતિવાદીઓ માટે અનીસ અહમદ ખાન, અનીસ અહમદ ખાન અને શોએબ અહમદ ખાન.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

એસ. બી. સિન્હા, જે. પરવાનગી મંજૂર.

કાયદા અને હકીકતના સામાન્ય પ્રશ્નો સાથે સંકળાયેલી આ બંને અપીલ એક સાથે સુનાવણી માટે લેવામાં આવી હતી અને આ સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

પક્ષકારો વચ્ચે નારદુ ગામ, તેશિલ રાજપુરા ખાતે આવેલી જમીનના સંદર્ભમાં વિવાદ ઊભો થાય છે, જે નીચે મુજબ બંધાયેલ અને બંધાયેલ છે:

"ઉત્તર દિશા:અવતાર સિંહ અને જતિંદર પ્રતિવાદીઓનું ઘર અને પરિસર.

દક્ષિણ:કચ માર્ગ

પૂર્વ:કચ માર્ગ અને શામલાત જમીન

પશ્ચિમ:ગુરદિયાલ સિંહનું ઘર અને પરિસર "

અહીં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાવો નંબર ૨૮૩-T ૯૩/૧૨.૯.૯૧ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. અહીં અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાવો નંબર ૨૮ T/૯૮/૮.૧૦.૯૧ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે પ્રતિવાદીઓએ કાયમી અને ફરજિયાત મનાઈ હુકમ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો, ત્યારે અહીં અપીલકર્તાઓએ કાયમી મનાઈ હુકમ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો, જેમાં પ્રતિવાદીઓને દાવાની જમીનમાં દખલ કરવા અથવા તેનો કબજો છીનવી લેવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો, જેનું વર્ણન આપવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ સ્થળ યોજના દાખલ કરવામાં આવી હતી. જ્યારે પ્રતિવાદીઓના દાવાઓ માન્ય ટ્રાયલ જજ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે અપીલકર્તાઓના દાવાનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો.

પક્ષકારોએ ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ અને હુકમનામાઓમાંથી સંબંધિત અપીલ પસંદ કરી હતી. અપીલીય અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે એવું માન્યું હતું કે આ

જમીન જાહેર શેરીનો ભાગ છે અને અમારી સમક્ષ અપીલકર્તાઓ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કે તેમણે કોઈ અધિકાર, હક અને વ્યાજ મેળવ્યું છે.જો કે અહીં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલા દાવામાં અપીલ અદાલતે પુરાવાના સંદર્ભમાં ખોટો પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો હતો, પરંતુ એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવામાં તેમણે સ્વીકાર કર્યો હતો કે પ્રશ્નમાં જમીન શામલાત દેહ હતી, અમારો અભિપ્રાય છે કે તે યોગ્ય કેસ નથી અને અહીં પછી જણાવેલા કારણોસર, શું આપણે વિવાદિત ચુકાદાઓમાં દખલ કરવી જોઈએ.

અમે અહીં વિદ્વાન પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા મેળવેલા તથ્યોના તારણો રજૂ કરવા માંગીએ છીએ:

"...૧૧.પીડબ્લ્યુ૧.હરચંદ સિંહ અને પીડબ્લ્યુ ૨ રાજિંદર સિંહે તેમની ઊલટ-તપાસ સ્વીકાર્યું છે કે ગુરદિયાલ સિંહ પ્રતિવાદીના ઘરનો દરવાજો, બે બારીઓ અને પરનાલા વિવાદગ્રસ્ત સ્થળ તરફ ખુલે છે.બંનેએ એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે વિવાદિત જમીનમાંથી વીજળીના તાર પણ પસાર થાય છે.PW ૨ એ એમ પણ કહ્યું છે કે વિવાદગ્રસ્ત સ્થળે વીજળીનો થાંભલો છે. PW ૨ એ હદ સુધી જણાવ્યું છે કે સાઈટ યોજનાઓ Exs માં બતાવેલ સાઈટ છે. પી૧ અને પી૨ એ શામલાત દેહ હતા.

૧૨. પીડબ્લ્યુ ૪ જતિન્દર સિંહ જે નંબર ૪ ના વિશેષ વકીલ તરીકે હાજર થયા છે. તેમણે પોતાની ઊલટ-તપાસ જણાવ્યું છે કે ગુરદેવ સિંહ પાસે તેમની પાસે માલિકીનો દસ્તાવેજ હતો.જો એમ હોય તો, એવું કહી શકાય કે વાદીએ વિવાદિત સ્થળની માલિકી અંગે તેમની પાસે ઉપલબ્ધ શ્રેષ્ઠ પુરાવા અટકાવી દીધા છે અને તેમની સામે પ્રતિકૂળ તારણ કાઢવું આવશ્યક છે.

૧૩. PW ૨ ના સ્વીકાર મુજબ, સાઈટ પ્લાન Exs માં દર્શાવેલ સાઈટ છે. પી૧ અને પી૨ એ શામલાત દેહ હતા.જો એમ હોય તો એવું કહી શકાય કે ખાનગી વ્યક્તિ દ્વારા બાજુ વેચી શકાતી નથી.પ્રતિવાદીઓનો કેસ એ પણ છે કે વાદીઓ દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી સાઈટનો ભાગ શામલાત દેહ હતો.અને તેઓએ તેમની સાઈટ યોજનામાં તે બતાવ્યું છે.વાદીઓ દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી જગ્યાનો બાકીનો ભાગ એક સામાન્ય ચોક હતો.

૧૪. ઉપરોક્ત ચર્ચા એ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જશે કે વાદી વિવાદગ્રસ્ત સ્થળ પર પોતાનો હક સાબિત કરવામાં સક્ષમ છે એમ કહીને ટ્રાયલ કોર્ટ ભૂલમાં પડી ગઈ હતી.સંબંધિત અપીલમાં એટલે કે ૨૦.૩.૯૯/૧૫.૨.૯૯ ની

સિવિલ અપીલ નંબર ૧૫૯-Tમાં, શીર્ષક ગુરદિયાલ સિંહ અને ઓઆરએસ. વિ.અવતાર સિંહ અને અન્ય, આ અદાલત દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે, અપીલ સ્વીકારવામાં આવી છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમને રદ કરવામાં આવ્યો છે અને વાદી (વર્તમાન કેસમાં પ્રતિવાદીઓ) નો દાવો કરવામાં આવ્યો છે અને પ્રતિવાદીઓ (વર્તમાન કેસમાં વાદીઓ) ને દાવામાં સ્થળ પર તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા અતિક્રમણને દૂર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.

ઉપરોક્ત દાવામાં વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થયો છે તે એ છે કે શું અપીલકર્તાઓએ જાહેર શેરી પર અતિક્રમણ કર્યું છે. જમીનની પ્રકૃતિ 'શામલાત દેહ' હોવાથી, નિર્વિવાદપણે તે ખાનગી મિલકત ન હોઈ શકે. દાવાની જમીનની સરહદો પરથી પણ એવું લાગે છે કે તેની એક બાજુ શામલાત દેહ જમીન છે અને બે બાજુએ કાચો માર્ગ છે. જાહેર શેરીના અન્ય તમામ લક્ષણો જેમ કે વીજળીના તારને નીચે મૂકવા મળી આવ્યા હતા.

તે સારી રીતે જાણીતું છે, કે સ્વીકૃતી / કબુલાત શ્રેષ્ઠ પુરાવા બનાવે છે. એવું હોઈ શકે છે કે પ્રવેશ કોઈ શીર્ષક બનાવતો નથી. પરંતુ જમીનની પ્રકૃતિ પ્રવેશનો વિષય બની શકે છે.

પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૫૮ જણાવે છે કે સ્વીકારવામાં આવેલી બાબતોને સાબિત કરવાની જરૂર નથી.

એવું હોઈ શકે છે કે તેમના દાવામાં અહીં પ્રતિવાદીઓએ રાજ્ય અથવા સ્થાનિક સત્તાવાળાઓ પાસેથી એ બતાવવા માટે રેકૉર્ડ્સ માંગ્યા ન હતા કે પ્રશ્નમાં જમીન જાહેર શેરી હતી, પરંતુ અપીલકર્તાઓના સાક્ષીઓએ તેમના પોતાના દાવામાં આ હકીકત સ્વીકારી છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે, પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા મેળવેલા અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સમર્થન અપાયેલા તથ્યોના તારણોમાં દખલ કરવાની જરૂર નથી.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમને આ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી. તે મુજબ અરજીઓ રદ કરવામાં આવે છે. જો કે, કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ રહેશે નહીં.

અરજીઓ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

ડી. જી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.